

دانشگاه

دانشگاه خیرنگ

پنجشنبه ۲۰ مهر ۱۴۰۲

شماره ۳۹۷۹

WWW.FDN.IR

FARH KHTEGANDAILY

دانشگاه خیرنگ

چکیده کتابی که بسیج دانشجویی دانشگاه شریف منتشر کرد ایران در مرز جمهوریت ودموکراسی

جمهوریت همراه با اسلامیت؛ ترکیبی ریشه‌دار است

حمید پارسانیا

پژوهشگر حوزه اندیشه و فرهنگ اسلامی و عضو هیات‌علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران:

مسائل مربوط به دموکراسی از دو افق قابل طرح است؛ افق نخست بر ساخت حقیقت و نظر گشوده می‌شود و افق دوم به واقعیت و ابعاد عملی آن بازمی‌گردد. در نسبت دموکراسی با حقیقت، حقیقت دموکراسی نمایان می‌شود و در نسبت آن با واقعیت، زمینه‌های پیدایش، تحولات، آثار و توابع اجتماعی آن مشخص می‌شود. در بحث نخست دموکراسی در قیاس با حق و باطل سنجیده می‌شود و نظریه‌پردازانی که در قلمرو سیاست و اندیشه سیاسی گام برداشته‌اند به تناسب مبانی معرفتی، انسان‌شناختی و هستی‌شناختی خود در مورد نسبت حقیقت و دموکراسی به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم تحقیق کرده‌اند، برای مثال افلاطون که از نخستین اندیشمندانی است که در این میدان وارد شده دموکراسی را دور از حقیقت می‌داند و مدینه فاضله را که بر مدار حکمت و عدالت سازمان می‌یابد و آن را صدفی درنظر می‌گیرد که حقیقت در

نقش و جایگاه مردم در برپایی حکومت اسلامی

سیدفرید حاج‌سیدجوادی

پژوهشگر شورای عالی انقلاب فرهنگی و موسس تشکل فراگیر تبلیغ گروهی طلاب و موسس خیرگزاری رسا:

از دیربایتین مباحث اندیشه بشری، مناسبات دین و قدرت بوده و همچنان علی‌رغم سیطره اندیشه مدرن و رونق سکولاریسم، اهمیت و نفوذ نهاد دین در قدرت‌های اجتماعی، حاکمیت‌های ملی و سیاست بین‌الملل پایدار مانده است. رابطه میان این دو را می‌توان با استعاره جان و تن تصویر کرد. دین روح و معنایی برای زندگی بشر بوده که بارها در کالبد قدرت دمیده شده و قدرت به اقتضای تئیدگی با دنیای مادی آن معنای متعالی را دستخوش تحریف و انحراف ساخته است. خداوند تعال با بارها عهد خود را با آدمیانی که آن را فراموش کرده بودند، تجدید کرده و فرستادگانی برای باز گشودن مسیر هدایت برای آدمیان روانه ساخته است. در میان اقسام قدرتی که استخوان بندی جامعه را

عنصر اعتراض در انقلاب پرننگ است

مجتبی نامخواه

نویسنده و عضو پژوهشکده تبلیغ و مطالعات اسلامی:

مهم‌ترین مساله‌ای که در حوزه اعتراض با آن مواجه هستیم- فراتر از موضوع هر حرکت و کنش اعتراضی- این است که به واقع اعتراضات میدان باثزولید دو نیروی اجتماعی- سیاسی اصلی در وضع کنونی ما هستند. در یک سو نیروی محافظه‌کار اجتماعی- سیاسی و مدافعان ناکارآمدی‌های وضع موجود که خودشان را ازطریق مقابله با اعتراض و تهدید کردن اعتراضات با تلاش برای تخفیف و کوچک شمردن اعتراض یا عدم بروز اجتماعی آن باثزولید می‌کنند. در سوی دیگر پیشروترین نیروهای اجتماعی ایران، حداقل درحال حاضر، در موضع اعتراض ایستاده‌اند و مهم‌ترین مساله‌های اجتماعی را از طریق اعتراض به جامعه منتقل و در تعامل با جامعه مطرح می‌کنند. اعتراض تنها یک حرکت صنفی و یک حرکت صرفا معطوف به حق کسانی که حقوق‌شان پایمال شده

چکیده کتابی که بسیج دانشجویی دانشگاه شریف منتشر کرد

مطهره‌سادات قاسمی
خبرنگار گروه دانشگاه

ضعف بنیه فکری تشکل‌ها یکی از چالش‌های مهم پیش روی فعالان مجموعه‌های کوچک و بزرگ دانشجویی است و کمتر فعال دانشجویی را می‌توان یافت که خود به این مساله آگاه نباشد. برنامه‌های مختلفی هم در فضای تشکیلاتی برای تقویت فکر و اندیشه فعالان صورت می‌گیرد اما دلایل مختلفی- که فرصت بیان و مرورش در این مجال نیست- موجب شده هنوز هم این ضعف بخشی از جلوه کنونی نمای جنبش دانشجویی در برهه کنونی باشد.
باین حال نمی‌توان از برخی حرکت‌های مهم و قابل توجه تشکل‌ها در این زمینه چشم پوشید. مانند کتابی که بسیج دانشجویی شریف بهار امسال با محوریت یکی از مسائل محوری انقلاب اسلامی منتشر کرده است. انقلاب اسلامی در ایران تحولات عظیمی را در کشور ایجاد کرد، به‌طوری‌که شنیدن واژه‌هایی مانند مردم‌گرایی از زبان بنیانگذار این انقلاب و نشستن عبارت «جمهوری اسلامی» درکنار اسم کشور برای مردم ایران امری دور از ذهن بود. با گذشت

زمان و مشخص شدن ماهیت انقلاب فشارهای زیادی بر کشور وارد شد و اتفاقات عجیبی رخ داد. دخالت‌ها و اقدامات مختلف دیکتاتورهای خارجی و گروهک‌های داخلی به جهت سرنگونی این انقلاب حتی دیدگاه افراد جامعه را نسبت به جمهوریت اسلامی تغییر داد. کتاب «جمهوری؛ جنود عقل» حاصل یک حرکت جمعی ارزشمند در بسیج دانشجویی شریف است که در ۹ مقاله و یادداشت به تبیین و بازخوانی یکی از اصیل‌ترین شعارهای انقلاب اسلامی ۵۷ یعنی جمهوریت می‌پردازد. حمید پارسانیا، مرحوم عماد افروغ، محسن قنبریان، سیدفرید حاج‌سیدجوادی، سیدمصطفی مدرس مصلی، امیر شعبان‌جولا و مجتبی نامخواه ازجمله چهره‌هایی هستند که از زوایای مختلفی به مساله اصل جمهوریت پرداختند. این کتاب تلاش کرده محتوای ارائه‌شده از سمت هر فرد در یک سیر مشخص محتوایی مطرح شود. بخش آخر نیز به ماجرای جنبش‌های مردمی با رویکرد الهیاتی، جامعه‌شناختی و فلسفی می‌پردازد. «فرهیختگان» در شماره امروز گزیده‌ای از محتوای این کتاب را منتشر می‌کند.

مردم‌سالاری دینی به‌مثابه فلسفه سیاسی نوظهور

عماد افروغ

عضو هیات‌علمی پژوهشگاه علوم انسانی

و مطالعات فرهنگی:

بحث فلسفه سیاسی به‌طورعمده ناظر به مطلوب‌ترین رابطه فرد با جامعه، کاربرد مفاهیم اخلاقی در سپهر اجتماعی و طبعاً بهترین شکل حکومت و دلایل توجیهی اطاعت از حکمرانان و مفاهیم مرتبط با فرمان و اطاعت است. از چه کسی و با چه محدوده اختیاراتی باید اطاعت کرد و در چه شرایطی باید از اطاعت امتناع ورزید و حتی دست به شورش زد. مشروعیت یا قانونیت یک نظام سیاسی با چه ویژگی‌هایی و چگونه متعین می‌شود و محدوده اختیارات و آزادی‌های شهروندان تا کجاست؟ فلسفه سیاسی درواقع دل‌مشغول پرسش‌هایی از قبیل چیستی، چرایی و ضرورت دولت، سیاست، آزادی، حقوق و قانون، مشروعیت حکومت‌ها، محدوده حقوق و آزادی‌های اساسی، شکل حکومت، ماهیت قانون، وظایف و مسئولیت‌های شهروندان دربرابر دولت مشروع و زمان چرایی سقوط مشروع دولت هاست. همچنین فلسفه سیاسی تاملی فلسفی درمورد بهترین شیوه

مردم‌سالاری دینی؛ تنها راه شکوفایی فطرت انسان است

توحید‌رادر تمام‌شئون حیات بشری‌رقم می‌زندوحیات‌طبیعی‌به‌بشریت‌عرضه می‌کند. دستیابی به تمدن نوین اسلامی تنها از طریق مردم‌سالاری دینی محقق می‌شود. به عبارت دیگر مردم‌سالاری دینی تنها راه سعادت و شکوفایی فطرت انسانی است. ازسوی دیگر ایشان معتقدند برای چالش با نظام سلطه، ضروری است یک هویت عظیم بین‌المللی خسته‌نشو به‌محوریت جمهوری اسلامی معماری کنیم. هویتی که متکی به ایمان و باور قلبی باشد. هویتی که آموانش مبارزه‌و به چالش کشیدن تمام‌نژشتی‌ها، سختی‌هاوردنمندی‌هایی‌است‌که‌از سلطه‌زروروز، حاکمیت‌فسادمالی‌و قدرت‌دردردنیواسطح‌بین‌الملل‌به‌وجود آمده‌است. همچنین ایشان مطرح شدن جمهوری اسلامی به‌عنوان یک‌الگودر سطح‌جهانی‌را مستلزم استحکام داخلی و اقتدار درونی می‌دانند و این مهم نیز مستلزم یک‌هویت‌تمدنی‌توحیدی‌است. اگر پایه‌های هویت را- به‌تعبیر شهید مطهری- ره‌عشق، حماسه‌و آرمان بدانیم؛ هویتی که رهبر انقلاب اسلامی در کار اعتلای آن هستند، هویت و شخصیتی است که آرمان‌آو آرمان‌توحیدی‌باشد، سراسر عشق‌توحیدی‌اوالبال‌ب‌سازو نیزحماسه‌ای‌توحیدی‌رادرجهان‌رقم‌بزند.

مردم‌سالاری دینی؛ یک مصلحت موقت یا یک ضرورت قطعی؟

مردم واجب است اولی الامر را اطاعت کنند. اینجاست که وقتی وحدتی بین‌شان ایجاد شد و روحی در آن دمیده شد، مردم سالاری دینی با خود آن ذات مقدس معصوم متولد می‌شود، چه رسد به بقیه فقهای جامع‌الشرایط.
تقسیم گرفتن آن (یکی از اقسام) موجب می‌شود که اذهان متحجر ولایت را به شکل سلطه معنا کنند. از آن سو نیز کسانی هستند که به جای تحجر، انفعال دارند و فقط مردم را می‌بینند و ولایت را نمی‌بینند، پس فقط دموکراسی لیبرال را می‌فهمند. مردم سالاری دینی هیچ کدام از این دو نیست، نه دموکراسی لیبرال است نه سلطه، بلکه یک نوع جدید از حکومت است که پدیده آمده. نمونه‌اش همان حکومت پیامبر(ص) و امیرالمومنین(ع) است، نمونه دیگری در تاریخ نداشتیم.

الگوی امامت – امت؛ محور تمدن نوین اسلامی

می‌شود اما گاهی نیز یک انقلاب تاحدی عمیق است که نظام ارزشی جامعه را دستخوش تغییر می‌سازد. انقلاب اسلامی ایران از هر دو منظر کامل‌ترین و عمیق‌ترین نوع انقلاب است. هدف انقلاب اسلامی که خود را ادامه بعثت رسول‌الله می‌داند، تحقق یک جامعه اسلامی در همه ابعاد است تا در آن جامعه انسان در مسیر کمال حرکت کند. تحقق این هدف و حرکت به سمت آن نیازمند یک نظام اجتماعی است. نظم اجتماعی مورد توجه اسلام و انقلاب اسلامی الگوی امامت – امت است. البته در این الگوی خاصه در اندیشه آیت‌الله شهید بهشتی اتفاقا به‌مثابه یک نظام سیاسی یاد شده اما نگارنده معتقد است که الگوی امامت – امت باید به‌طور مجزا از نظام سیاسی بررسی شود. در این تفکیک می‌توان از این الگو تحت عنوان نظم اجتماعی حاکم بر این جامعه و از مردم‌سالاری دینی که خود بخشی از این الگوست تحت عنوان نظم سیاسی یاد کرد.

بیشتری علیه‌ان وجود داشته باشد. این کاملاً پذیرفتنی و منطقی است، اما این رویکرد امنیتی اگر بیش از حد منطقی باشد، باعث می‌شود که حیات و پویایی اجتماعی جامعه به سمت مرگ پیش رود و افراد در برابر حاکمیت لکنت زبان پیدا کنند. یکی از اصلی‌ترین معضلات ما حاکم شدن نگاه امنیتی به اصول ترقی قانون اساسی و هل دادن قانونگذاران به این سمت است. رویکرد امنیتی حتی حد و مرزی هم برای خود متصور

^[1] بیشتر علیه‌ان وجود داشته باشد

^[2] بیشتر علیه‌ان وجود داشته باشد